Grant Thornton

Ֆինանսական հաշվետվություններ և անկախ աուդիտորի եզրակացություն

«ԱԳԲԱ ԼԻԶԻՆԳ» վարկային կազմակերպություն փակ բաժնետիրական ընկերություն

31 դեկտեմբերի 2013թ.

Բովանդակություն

	էջ
Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	1
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	4
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	5
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	6
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	7

Grant Thornton

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ
ՀՀ, ք. Երեւան 0012
Վաղարշյան 8/1

Հ. + 374 10 260 964
Ֆ.+ 374 10 260 961

Grant Thornton CJSC
8/1 Vagharshyan str.
0012 Yerevan, Armenia

T + 374 10 260 964
F + 374 10 260 961

www.grantthornton.am

«ԱԳԲԱ ԼԻԶԻՆԳ» վարկային կազմակերպություն փակ բաժնետիրական ընկերության բաժնետերերին և խորհրդին.

Մեր կողմից իրականացվել է «ԱԳԲԱ ԼԻԶԻՆԳ» վարկային կազմակերպություն փակ բաժնետիրական ընկերության՝ (այսուհետ՝ «Կազմակերպություն») կից ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտ, ընդ որում այդ հաշվետվությունները ներառում են 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և այլ ծանոթագրություններ:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Կազմակերպության ղեկավարությունը պատասխանատու է Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար: Այդ նպատակով ղեկավարությունը սահմանում է անհրաժեշտ վերահսկողության համակարգ, որը թույլ է տալիս պատրաստել ֆինանսական հաշվետվություններ, որոնք ազատ են խարդախության կամ սխալի արդյունքում էական խեղաթյուրումից:

Աուդիտորի պատասխանատվություն

Մենք պատասխանատու ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան մեր կողմից իրականացված աուդիտի հիման վրա նշված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ մեր արտահայտած կարծիքի համար: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է աուդիտը պլանավորել և անցկացնել՝ ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու վերաբերյալ ողջամիտ երաշխիքներ ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են ֆինանսական հաշվետվություններում ու համապատասխան ծանոթագրություններում արտացոլված տվյալները հիմնավորող

Աուդիտ, Հարկեր, Խորհրդատվություն
Audit, Tax, Advisory
Գրանթ Թորնթոն Ինթերնեշնլի անդամ
Member of Grant Thornton International Ltd

փաստերի ձեռքբերման նպատակով մշակված ընթացակարգեր, որոնց ընտրությունը կախված է խարդախությունների և սխալների հետևանքով ֆինանսական հաշվետվություններում էական խեղաթյուրումների ռիսկերի առկայության վերաբերյալ աուդիտորական գնահատումներից: Ռիսկերի գնահատումները կատարելիս՝ աուդիտորը մշակում է համապատասխան ընթացակարգեր ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության գնահատման, այլ ոչ թե ընկերության ողջ ներքին վերահսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք կազմելու համար: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև կիրառված հաշվապահական հաշվառման սկզբունքների և ղեկավարության կողմից կատարված գնահատումների, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավականաչափ համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Կարծիք

Մեր կարծիքով ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են՝ «ԱԳԲԱ ԼԻԶԻՆԳ» վարկային կազմակերպություն փակ բաժնետիրական ընկերության 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների:

Գագիկ Գյուլբուդաղյան Տնօրեն-բաժնետեր	Արմեն Վանյան Աուդիտոր

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ
28 փետրվար 2014թ.
ք. Երևան

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Ծանոթ.	2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	6	**1,162,249**	1,033,917
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	6	**(533,696)**	(440,085)
Զուտ տոկոսային եկամուտներ		**628,553**	593,832
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ		**18,179**	33,146
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	7	**(14,889)**	(16,038)
Զուտ կոմիսիոն և այլ եկամուտներ		**3,290**	17,108
Զուտ առևտրային վնաս	8	**(8,370)**	(4,145)
Այլ եկամուտներ	9	**114,590**	94,388
Ակտիվների հնարավոր կորուստների արժեզրկման ծախս	10	**(65,229)**	(87,603)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	11	**(230,205)**	(218,664)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	17	**(36,066)**	(19,403)
Այլ ծախսեր	12	**(170,393)**	(182,917)
Շահույթ մինչև հարկում		**236,170**	192,596
Շահութահարկի գծով ծախս	13	**(71,642)**	(57,916)
Տարվա շահույթ		**164,528**	134,680
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք		**-**	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		**164,528**	134,680

7-ից 48 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Ծանոթ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	14	**102,906**	52,758
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	15	**3,300,474**	971,058
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	16	**7,931,639**	7,707,995
Հիմնական միջոցներ	17	**402,184**	437,004
Ոչ նյութական ակտիվներ	18	**5,470**	5,470
Կանխավճարներ շահութահարկի գծով		**-**	11,503
Հետաձգված հարկային ակտիվ	13	**2,561**	-
Այլ ակտիվներ	19	**594,818**	1,249,342
Ընդամենը՝ ակտիվներ		**12,340,052**	10,435,130
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Պարտավորություններ			
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	20	**9,173,238**	7,081,315
Ընթացիկ հարկի գծով պարտավորություն		**29,998**	-
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	13	**-**	1,949
Այլ պարտավորություններ	21	**105,164**	484,742
Ընդամենը՝ պարտավորություններ		**9,308,400**	7,568,006
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	22	**1,175,215**	1,175,215
Գլխավոր պահուստ		**176,282**	176,282
Կուտակված շահույթ		**1,680,155**	1,515,627
Ընդամենը՝ սեփական կապիտալ		**3,031,652**	2,867,124
Ընդամենը՝ սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		**12,340,052**	10,435,130

Ֆինանսական հաշվետվությունները, ներկայացված 3-ից 48 էջերում հաստատվել են Կազմակերպության ղեկավարության կողմից 2014թ. փետրվարի 28-ին և ստորագրվել են Կազմակերպության գլխավոր տնօրենի և գլխավոր հաշվապահի կողմից:

7-ից 48 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Ս. Գիշյան
Գլխավոր տնօրեն

Սարգիս Սարիբեկյան
Գլխավոր հաշվապահ

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
2012թ. հունվար 1-ի դրությամբ	1,175,215	176,282	1,380,947	2,732,444
Տարվա շահույթ	-	-	134,680	134,680
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	-	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	134,680	134,680
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**1,175,215**	**176,282**	**1,515,627**	**2,867,124**
Տարվա շահույթ	**-**	**-**	**164,528**	**164,528**
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	-	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	**-**	**-**	**164,528**	**164,528**
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**1,175,215**	**176,282**	**1,680,155**	**3,031,652**

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Շահույթ մինչև հարկում	**236,170**	192,596
Ճշգրտումներ		
Մաշվածության մասհանումներ	**36,066**	19,403
Ակտիվների հնարավոր կորուստների արժեզրկման ծախս	**65,229**	87,603
Առևտրային գործիքների իրական արժեքում փոփոխությունից զուտ վնաս	**-**	21,635
Ակտիվների արժեզրկում	**43,360**	48,083
Ստացվելիք տոկոսներ	**(4,093)**	(7,029)
Վճարվելիք տոկոսներ	**2,738**	15,787
Ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթային վերագնահատումից վնաս	**7,802**	4,311
Դրամական հոսքեր նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները	**387,272**	382,389
(Ավելացում)/նվազում գործառնական ակտիվներում		
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**(2,313,062)**	(102,676)
Ֆինանսական վարձակալություն և հաճախորդների տրված փոխատվություններ	**(481,649)**	(1,572,364)
Այլ ակտիվներ	**843,251**	(546,720)
Ավելացում/ (նվազում) գործառնական պարտավորություններում		
Այլ պարտավորություններ	**(392,230)**	(10,660)
Զուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից մինչև շահութահարկը	**(1,956,418)**	(1,850,031)
Վճարված շահութահարկ	**(34,652)**	(129,077)
Գործառնական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	**(1,991,070)**	(1,979,108)
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Հիմնական միջոցների առք	**(1,246)**	(91,776)
Ոչ նյութական ակտիվների առք	**-**	(2,533)
Ներդրումային գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	**(1,246)**	(94,309)
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված վարկեր	**2,030,496**	1,901,158
Ֆինանսական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	**2,030,496**	1,901,158
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)	**38,180**	(172,259)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	**52,758**	208,283
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա արտարժույթի փոփոխության արդյունքը	**11,968**	16,734
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ (ծանոթ.14)	**102,906**	52,758

Լրացուցիչ տեղեկատվություն		
Ստացված տոկոսներ	**1,158,156**	**1,026,888**
Վճարված տոկոսներ	**(530,958)**	**(424,298)**

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«ԱԳԲԱ ԼԻԶԻՆԳ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) հիմնվել է 2003թ. և հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն՝ գործելով Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Կազմակերպությունը գրանցվել է 2003թ. ապրիլի 23-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N4 արտոնագրային համարով:

Կազմակերպության հիմնական գործունեությունը ֆինանսական վարձակալության (լիզինգ) իրականացումն է, ինչպես նաև ֆինանսական խորհրդատվության և այլ ֆինանսական ծառայությունների մատուցումը: Կազմակերպության գլխավոր գրասենյակը գտնվում է Երևանում:

Կազմակերպության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Վ. Սարգսյան 10:

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում շարունակական բնույթ են կրում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները: Որպես զարգացող շուկա, Հայաստանում բացակայում են կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրներում: Բացի դրանից, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործառնությունների ծավալները ֆինանսական շուկաներում, և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները կարող են չհամապատասխանել իրականացրած գործարքներին: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է՝ զուգակցված տարածաշրջանային անկայունությամբ, կենտրոնացված տնտեսական հենքով:

Դեռևս առկա են անորոշություններ ՀՀ հետ համագործակցող երկրների տնտեսությունների վիճակի առումով, ինչը կարող է հանգեցնել արտերկրից ոչ առևտրային դրամային փոխանցումների կրճատմանը, ինչպես նաև հանքահումքային ապրանքների միջազգային գների անկմանը, ինչից Հայաստանի տնտեսությունը գտնվում է մեծ կախման մեջ: Շուկայական ավելի խիստ ճնշումը կարող է հանգեցնել Հայաստանի տնտեսության, ինչպես նաև Կազմակերպության վիճակի վատթարացման: Այնուամենայնիվ, քանի դեռ այս անորոշություններում առկա դատողություններն ու ենթադրությունները շատ են, ղեկավարությունը չի կարող վստահաբար հաշվարկել, թե ինչ չափով դրանք կարող են ազդեցություն ունենալ Կազմակերպության ակտիվների և պարտավորությունների մնացորդային արժեքի վրա:

Հետևաբար, Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունները չեն ճշգրտվել դրանց հնարավոր ազդեցությամբ:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմքերը

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՄԿ):

3.2 Չափման հիմքերը

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված կամ պատմական արժեքով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Կազմակերպության գործառնական արժույթը այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Կազմակերպությունը: Կազմակերպության գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Կազմակերպության գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Կազմակերպությունը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Կազմակերպության հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ

Ընթացիկ տարում Կազմակերպությունն ընդունել է իր գործունեության համար համապատասխան և 2013թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանի համար կիրառելի նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի («ՀՀՄՍԽ») և ՀՀՄՍԽ-ի Հաշվետվությունների Մեկնաբանման Հանձնաժողովի («ՀՄՀ») կողմից: Այն ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք ունեցել են ազդեցություն Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ներկայացված են ստորև.

ՖՀՄՍ 13, Իրական արժեքի չափում

ՖՀՄՍ 13-ը հստակեցնում է իրական արժեքի սահմանումները և ապահովում է համապատասխան ուղեցույց և մանրամասն բացահայտումներ իրական արժեքի չափումների վերաբերյալ: Ստանդարտը չի առանձնացնում, թե որ միավորները պետք է հաշվառվեն իրական արժեքով: ՖՀՄՍ 13-ի շրջանակներն ընդարձակ են, և այն կիրառելի է ինչպես ֆինանսական, այնպես էլ ոչ ֆինանսական այն հոդվածների համար, որոնց համար այլ ՖՀՄՍ-ները պահանջում կամ թույլ են տալիս իրական արժեքի չափումներ և իրական արժեքի չափումների վերաբերյալ բացահայտումների կատարում, բացառությամբ որոշ հանգամանքների:

Ստանդարտի կիրառման առաջին տարում պարտադիր չէ բացահայտումներին ներկայացվող պահանջները կիրառել համեմատական տեղեկատվության նկատմամբ:

Կազմակերպությունը ՖՀՄՍ 13-ը առաջին անգամ կիրառել է ընթացիկ տարում: Տես՝ ծանոթագրություն 25:

ՖՀՄՍ 7 (փոփոխություն) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

Փոփոխությունը հավելում է ՖՀՄՍ 7-ի որակական և քանակական բացահայտումներ կապված ճանաչված ֆինանսական գործիքների զուտ և համախառն գումարների հետ, որոնք ա) հաշվանցվել են ֆինանսական վիճակի հաշվետվության մեջ, բ) ենթակա են կատարման հիմնական հաշվանցման պայմանավորվածության կամ նմանատիպ համաձայնագրերի ներքո, եթե նույնիսկ հաշվանցված չեն ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ: ՖՀՄՍ-ն կիրառվել է առաջին անգամ ընթացիկ տարում: Տես՝ ծանոթագրություն 26:

3.5 Կազմակերպության կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Կազմակերպությունը վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ կիրառելի նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Կազմակերպության կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող առաջիկա ժամանակաշրջանում:

Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև:

Փոխփոփոխությունները պետք է կիրառվեն հետընթաց 2014թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, բացառությամբ *ՖՀՄՍ 9, Ֆինանսական գործիքներ ստանդարտում կատարված փոփոխությունների:*

ՖՀՄՍ 9, Ֆինանսական գործիքներ

ՀՀՄՍԽ-ն նպատակ ունի փոխարինել *ՀՀՄՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ՝ ճանաչումը և չափումը»*, ամբողջապես: Փոխարինող ստանդարտը (ՖՀՄՍ 9) թողարկվում է փուլերով: Մինչ այսօր, լույս են տեսել ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ճանաչման, դասակարգման, չափման և ապաճանաչման գլուխները: Արժեզրկման մեթոդոլոգիայի և հեջավորման հաշվառման հետ կապված գլուխները դեռ մշակման փուլում են:

Քանի որ ՖՀՄՍ 9 նախագծի արժեզրկման փուլը դեռ չի ավարտվել, ՖՀՄՍԽ-ն գտնում է, որ 2015թ. հունվարի 1 պարտադիր ամսաթիվը բավարար ժամանակ չի տալիս ընկերություններին, որպեսզի կիրառեն նոր ստանդարտները: Հետևաբար ՖՀՄՍԽ-ն որոշել է, որ պետք է նոր ժամկետ որոշվի, երբ ամբողջ ՖՀՄՍ 9 նախագիծը ավելի մոտ կլինի ավարտին: 2013թ. նոյեմբերի 9-ին կատարված ՖՀՄՍ 9-ի փոփոխությունները, հանում են

պարտադիր ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը: Այնուամենայնիվ, կազմակերպությունները դեռ կարող են ընտրել ՖՀՄՍ 9-ի անմիջապես կիրառումը:

ՀՀՄՍ 36, Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով փոխհատուցվող գումարների բացահայտումներ (ՀՀՄՍ 36-ի փոփոխություններ)

ՀՀՄՍ 36-ի փոփոխությունը վերաբերվում է արժեզրկված ակտիվների փոխհատուցվող գումարի վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտմանը, եթե այդ գումարը հիմնված է իրական արժեքի վրա, հանած օտարման ծախսերը: Թույլատրելի է վաղ կիրառումը, եթե տվյալ կազմակերպությունն արդեն ընդունել է ՖՀՄՍ 13-ը:

ՀՀՄՍ 32, Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում (ՀՀՄՍ 32-ի փոփոխություններ)

ՀՀՄՍ 32-ի փոփոխությունները վերաբերում են ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցման համար չափանիշների կիրառման անհամապատասխանություններին: Փոփոխությունները վերաբերում են անհամապատասխանության երկու բնագավառների.

- Վերաբերում է «Տվյալ պահին ունի հաշվանցման իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք» դրույթի իմաստին: ՀՀՄՍԽ-ն պարզաբանել է, որ հաշվանցման իրավունքը պետք է իրավաբանորեն ամրագրված լինի կազմակերպության բնականոն գործունեության ընթացքում, կազմակերպության և բոլոր մնացած կողմերի անվճարունակության և սնանկացման դեպքում, և այդ իրավունքը պետք է առկա լինի բոլոր կողմերի համար:
- Վերաբերում է համախառն մարման համակարգերին, ինչպիսիք են բանկերի և ֆինանսական հաստատությունների կողմից կիրառվող քլիրինգային կազմակերպությունները: Գործնականում ՀՀՄՍ 32-ի պահանջի մեկնաբանության մեջ առկա էր բազմազանություն, հաշվանցման հասնելու համար պետք է լինի ակտիվի և պարտավորության «միաժամանակյա մարում»:

Փոփոխությունների մեջ ՀՀՄՍԽ-ն պարզաբանել է զուտ մարման սկզբունքները և ներառել է «համախառն մարման համակարգի» օրինակ՝ ՀՀՄՍ 32-ի զուտ մարման չափանիշին բավարարող բնութագրիչներով:
Այս փոփոխությունները կատարվել են ՖՀՄՍ 7-ում լրացուցիչ բացահայտումների հետ համատեղ, հաշվանցման և նմանատիպ համաձայնությունների իրավունքների արդյունքների վրա:

Տարեկան բարեփոխումներ 2010-2012թթ.

2010-2012թթ. տարեկան բարեփոխումները մի շարք ՖՀՄՍ-ներում կատարել են որոշ փոփոխություններ: Բարեփոխումները ուժի մեջ են մտնում 2014թ. հուլիսի 1-ից և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՖՀՄՍ 13, Իրական արժեքի չափում

Կարճաժամկետ դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքեր

- փոփոխվում են եզրակացությունների համար հիմքերը՝ պարզաբանելու համար, որ ընկերությունը պարտադրված չէ հաստատված տոկոսադրույք չունեցող կարճաժամկետ դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը զեղչել հաշիվ-

ապրանքագրում նշված գումարից ցածր արժեքի, եթե զեղչման ազդեցությունն էական չէ:

Թողարկվել են որոշ այլ նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, սակայն չի ակնկալվում, որ դրանք Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ազդեցություն կունենան:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Կազմակերպություն և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Կազմակերպությունից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամուտի ճանաչումը:

Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր

Տոկոսային եկամուտներն ու ծախսերը բոլոր տոկոսաբեր ֆինանսական գործիքների համար, բացառությամբ առևտրային նպատակներով պահվող կամ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող գործիքների, շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես «տոկոսային եկամուտ» և «տոկոսային ծախս»՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե ֆինանսական ակտիվի կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի հաշվեկշռային արժեքը նվազում է արժեզրկումից կորուստների պատճառով, տոկոսային եկամուտը շարունակում է ճանաչվել կիրառելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ նոր հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Կոմիսիոն և այլ եկամուտներ և ծախսեր

Վարկերի տրամադրման համար գանձվող վճարները (համապատասխան ծախսերի հետ միասին) հետաձգվում են՝ ճշգրտելով տվյալ վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքը: Վարձավճարները, այլ եկամուտները և ծախսերը հիմնականում ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով ծառայությունների մատուցման ընթացքում: Այլ կառավարչական և խորհրդատվական ծառայությունների գծով վճարները ճանաչվում են պայմանագրային պայմաններին համապատասխան:

Զուտ առևտրային եկամուտ

Զուտ առևտրային եկամուտը ներառում է առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից իրացված և չիրացված եկամուտը և ծախսը, տոկոսներից, շահաբաժիններից և արտարժութային տարբերություններից գոյացող բոլոր եկամուտները և ծախսերը: Զուտ առևտրային եկամուտը ներառում է նաև արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտը կամ ծախսը:

4.2 Արտարժույթի փոխարկում

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով` գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ եկամուտ կամ այլ ծախս հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժութային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ տողում:

Կազմակերպության կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	31 դեկտեմբերի 2013թ.	31 դեկտեմբերի 2012թ.
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	**405.64**	403.58
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	**559.54**	532.24

4.3 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է` հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները: Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաշվետվություններն արտոնված են ներկայացման համար մինչ համապատասխան հարկային հաշվետվությունների ներկայացնելը, ապա հարկվող շահույթը կամ վնասը հիմնված է մոտավոր թվերի վրա: Հարկային մարմինները կարող են ունենալ ավելի խիստ մոտեցում հարկային օրենսդրությունը մեկնաբանելիս և հարկային հաշվարկները ստուգելիս: Որպես արդյունք, հարկային մարմինները կարող են պահանջել լրացուցիչ հարկերի մուծում այն գործարքների գծով, որոնց համար նախկինում պահանջ չի ներկայացվել: Հետևաբար, կարող են առաջանալ նշանակալի լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան անմիջապես նախորդող 3 օրացուցային տարիներ: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումը կարող է ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բառառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերությունները առաջացել են գուդվիլի նախնական ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

ՀՀ-ում Կազմակերպությունն իր գործունեության ընթացքում վճարում է նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ ծախսերում:

4.4 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են բանկերում հաշիվներից, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկի կարճ ժամանակամիջոցում և չեն ենթարկվում արժեքի փոփոխման զգալի ռիսկի:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.5 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունն օգտագործում է բանկերում տարբեր ժամանակաշրջանների համար բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Ընկերություններին տրամադրված ֆիքսված ժամկետով վարկերն ու կանխավճարները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ոչ ֆիքսված ժամկետներով միջոցներն ամորտիզացվում են Ղեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներում: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.6 Ֆինանսական գործիքներ

Կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն իր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչում է այն և միայն այն դեպքում, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների սովորական բնույթ կրող առք ու վաճառքների դեպքում դրանք ձևակերպվում են գործարքի օրվա ամսաթվով: Սովորական բնույթ կրող ձեռք բերումների դեպքում, երբ ֆինանսական գործիքը հետագայում պետք է չափվի իրական արժեքով, պայմանագրի օրվա և գործարքի օրվա միջև ընկած ժամանակամիջոցում այն հաշվառվում է նույն սկզբունքով, ինչ որ ձեռք բերված գործիքների դեպքում:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են սկզբնական արժեքով, գումարած գործարքի հետ կապված ցանկացած ծախսումները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների:

Սկզբնական ճանաչումից հետո բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների, հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով:

Կազմակերպության կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ կատեգորիաների. վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ: Ներդրումների նման դասակարգումը կատարվում է դրանց ձեռքբերման պահին՝ Կազմակերպության ղեկավարության կողմից սահմանված գնահատումների հիման վրա հաշվի առնելով ձեռքբերման նպատակները: Ակտիվների հետագա վերադասակարգումը կատարվում է անհրաժեշտության և հնարավորության դեպքում՝ յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա ավարտից հետո:

Ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Այս կատեգորիայում հաշվառվում են առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները: Ֆինանսական ակտիվը հաշվառվում է այս կատեգորիայում, եթե այն ձեռք է բերվում կարճ ժամկետում վաճառքի նպատակով կամ եթե այդպես է որոշվում ղեկավարության կողմից նշված ակտիվի ձեռք բերման պահին:

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում, արտարժույթի և կապիտալի շուկաներում, Կազմակերպությունը հանդես է գալիս որպես ածանցյալ գործիքներով պայմանագրերի կողմ, որոնք ներառում են ֆյուչերսներ, ֆորվարդներ, սվոպեր և օպցիոններ: Բոլոր ածանցյալ գործիքները դասակարգվում են որպես առևտրական նպատակներով պահվող և դրանց հաշվառումը իրականացվում է ֆինանսական գործիքների նախնական ճանաչման քաղաքականությունների համաձայն, այնուհետև դրանք վերաչափվում են իրական արժեքով: Իրական արժեքը որոշվում է շուկաներում գնանշումներով կամ այնպիսի մոդելների կիրառմամբ, որոնց հիմքում ընկած են շուկաների ընթացիկ վիճակների գնահատումները և բազային գործիքների պայմանագրային գները և այլ գործոններ: Դրական իրական արժեք ունեցող ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես ակտիվ, իսկ բացասական իրական արժեքով ածանցյալ գործիքները՝ որպես պարտավորություն: Նշված գործառնություններից արդյունքները հաշվառվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվներից կամ արտարժութային գործառնություններից շահույթ կամ վնաս, կախված ածանցյալ գործիքների բնույթից:

Այլ ֆինանսական գործիքների բաղադրիչ հանդիսացող ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես առանձին ածանցյալ գործիքներ, եթե դրանց գծով ռիսկերը և առանձնահատկությունները խիստ կապված չեն հիմնական պայմանագրի ռիսկերից և առանձնահատկություններից, և հիմնական պայմանագիրը չի հաշվառվում իրական արժեքով՝ ճշգրտվող ֆինանսական արդյունքներով: Ներառված ածանցյալ գործիքը հանդիսանում է բարդ ֆինանսական գործիքի բաղադրիչ, որը ներառում է ինչպես

հիմնական բաղադրիչը, այնպես էլ ածանցյալ բաղադրիչը, ինչի արդյունքում որոշ դրամական հոսքեր հիմնական գործիքի և ինքնուրույն ածանցյալ գործիքի փոփոխվում են նույն ձևով:

Ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, երբ.

- Այդպես վարվելը զգալիորեն կնվազեցնի չափման անհամապատասխանությունները, որոնք կառաջանային, եթե կապված ածանցյալ գործիքները համարվեին առևտրական նպատակներով պահվող, իսկ հիմք հանդիսացող ֆինանսական գործիքները հաշվառվեին ամորտիզացված գումարով, ինչպես վարկերը կամ հաճախորդներին և բանկերին տրվող կանխավճարները, կամ պարտքային արժեթղթերի տեսքով թողարկված արժեթղթերը:
- Որոշ ներդրումներ, ինչպես օրինակ կապիտալի գործիքներում կատարված ներդրումները, որոնք փաստաթղթավորված ռիսկերի կառավարման կամ ներդրումային քաղաքականության համաձայն հաշվառվում են իրական արժեքով և կառավարչական անձնակազմին հաղորդվում են այդ արժեքով, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, և
- Ֆինանսական գործիքները, ինչպես պարտքային արժեթղթերը, որոնք պարունակում են մեկ կամ ավելի բաղադրիչ ածանցյալ գործիքներ, որոնք էականորեն ազդում են դրամական հոսքերի վրա, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող:

Ածանցյալ գործիքները դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող, բացի այն դեպքերից, երբ դրանք օգտագործվում են հեջավորման նպատակով: Առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվներից շահույթը և վնասը արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող արժեթղթեր

Ֆիքսված մարման ժամկետով արժեթղթերը դասակարգվում են որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող, երբ Կազմակերպությունը հաստատապես մտադրված է և հնարավորություն ունի պահել այդ ներդրումները մինչև դրանց մարման ժամկետի լրանալը: Եթե Կազմակերպության կողմից իրականացվում է մարման ժամկետին ոչ մոտ ակտիվների էական գումարի վաճառք, ապա ամբողջ դասը վերադասակարգվում է որպես վաճառքի համար մատչելի: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած դրանց գծով արժեզրկումից պահուստները:

Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր

Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Կազմակերպության կողմից ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝

համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Այնուհետև վարկերն ու փոխատվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով` կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերն ու փոխատվությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով` ելնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի ու փոխատվությունների գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումներ

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումները պարտքային, ինչպես նաև կապիտալի գործիքներում կատարված այն ներդրումներն են, որոնք Կազմակերպությունը մտադիր է պահել անորոշ ժամկետով, և որոնք կարող են վաճառվել իրացվելիության կարիքների բավարարման համար, ինչպես նաև տոկոսադրույքներում, փոխարժեքներում կամ բաժնետոմսերի գներում փոփոխությունների դեպքում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները նախնական ճանաչումից հետո հաշվառվում են իրական արժեքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացած օգուտն ու վնասը վերագրվում է սեփական կապիտալին մինչև ֆինանսական ակտիվի օտարումը կամ արժեզրկումը, որի դեպքում կապիտալում ճանաչված օգուտը կամ վնասը վերաձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ամեն դեպքում, տոկոսները հաշվարկվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով` ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիքների գծով շահաբաժինները համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում են այն ժամանակ, երբ Կազմակերպությունը իրավունք է ձեռք բերում ստանալու այդ շահաբաժինները:

Ակտիվ ֆինանսական շուկաներում գործող Ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվին բորսայի փակման պահին այդ ակտիվի գծով գնանշվող գինն է: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, ապա գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնային մոդելների կամ զեղչված դրամական հոսքերի տեխնիկայի միջոցով: Հակառակ դեպքում ներդրումները հաշվառվում են ինքնարժեքով` նվազեցնելով արժեզրկումից կորուստները:

4.7 Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով Կազմակերպությունը իրականացնում է արժեզրկման գնահատում ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի համար:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը արժեզրկվում է և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է միայն այն դեպքում, եթե կա օբյեկտիվ վկայություն արժեզրկման մասին` որպես ակտիվի նախնական ճանաչումից հետո կատարված մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («ծախսային իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի կամ ակտիվների խմբի ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել:

Արժեզրկումից կորուստի օբյեկտիվ վկայության գոյությունը որոշվում է որոշ չափանիշներով, որոնք վկայում են, որ վարկառուն կամ վարկառուների խումբն ունեն զգալի ֆինանսական դժվարություններ (օրինակ` կապիտալի նորմատիվ, զուտ եկամտի և վաճառքների հարաբերակցություն), առկա են տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման պարտավորությունների, վարկային համաձայնության կամ պայմանների

խախտումներ, գրավի արժեքի նվազում, հավանականություն, որ կլինի սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմակերպում և կա տեղեկատվություն ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափելի նվազման վերաբերյալ՝ կապված տնտեսական պայմանների փոփոխություններով, որոնք ազդում են վարկառուի և չվճարումների վրա:

Կազմակերպությունը սկզբից գնահատում է արժեզրկման օբյեկտիվ պայմանների գոյությունը անհատական գնահատման արդյունքում այն ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական են և հետո անհատական կամ խմբային գնահատումների արդյունքում այն ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն: Անհատական գնահատման արդյունքում արժեզրկման օբյեկտիվ գոյությունը հաստատելուց կամ ժխտելուց հետո ակտիվները դասակարգվում են պարտքային ռիսկի նմանատիպ բնույթ ունեցող խմբերում՝ խմբային գնահատում իրականացնելու նպատակով: Այն ակտիվները, որոնց գծով անհատական գնահատման արդյունքում ձևավորվել են արժեզրկումից պահուստներ, չեն ներառվում վերոհիշյալ խմբերում:

Երբ առկա է վկայություն ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վերաբերյալ, արժեզրկման պահուստի գումարը որոշվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ վարկի հետ կապված ապագա ծախսերի) ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, արժեզրկումից ծախսը արտացոլվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե վարկը կամ մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումն ունի փոփոխական տոկոսադրույք, ցանկացած արժեզրկումից ծախս չափելու համար զեղչման դրույքը պայմանագրով որոշված ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքն է: Կազմակերպությունը կարող է արժեզրկումը չափել գործիքի իրական արժեքի հիման վրա՝ օգտագործելով տեսանելի շուկայական գինը:

Ապահովված ֆինանսական ակտիվների դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքը ներառում է գրավների իրացումից փոխհատուցվող գումարները, հանած գրավի ձեռքբերման և իրացման ծախսերը, անկախ նրանից, թե գրավը կփոխանցվի Կազմակերպությանը, թե ոչ:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով, ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են Կազմակերպության ներքին վարկային դասակարգման հիման վրա, որը հաշվի է առնում պարտքային ռիսկի բնութագրիչները, ինչպես՝ ակտիվի տեսակը, արդյունաբերական ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, գրավի տեսակը, ժամկետանց կարգավիճակը և այլ կապակցված գործոններ:

Ֆինանսական ակտիվների ապագա դրամական հոսքերը, որոնց արժեզրկումը խմբային է գնահատված, որոշվում են խմբում գտնվող ակտիվների պայմանագրային դրամական հոսքերի և նմանատիպ ակտիվների պատմական ծախսերի պրակտիկայի հիման վրա: Վերջինս ճշգրտվում է ընթացիկ տեսանելի տեղեկատվությամբ, որպեսզի արտացոլվեն ներկա պայմանները, որոնք չեն ազդել այն ժամանակահատվածում, որի վրա հիմնված է պատմական ծախսերի պրակտիկան, և պատմական ժամանակաշրջանում ներկայում գոյություն չունեցող պայմանների հետևանքները չեզոքացնելու նպատակով:

Ակտիվների խմբերի ապագա դրամական հոսքերում փոփոխությունների գնահատականը պետք է արտացոլի և համապատասխան լինի դրանց հետ կապված տեսանելի տվյալների

ժամանակաշրջանից ժամանակաշրջան փոփոխությունների հետ (օրինակ՝ փոփոխություններ գործազրկության դրույքներում, գույքի գնի, վճարումների կարգավիճակի կամ խմբում կորուստների հավանականությունը մատնանշող այլ գործոնների և կորուստների ծավալների մեջ): Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող մեթոդոլոգիան և վարկածները պարբերաբար վերանայվում են Կազմակերպությունը կողմից՝ կորուստների իրական և գնահատված արժեքների միջև տարբերությունները նվազեցնելու համար:

Վարկերը համապատասխան պահուստների հետ միասին դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա վարկը հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն օգտագործվել են կամ փոխանցվել Կազմակերպությանը: Եթե հաջորդող տարում, գնահատված արժեզրկման ծախսը ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեզրկման ծախսը ավելացվում կամ նվազեցվում է պահուստի գումարը ճշտելով: Եթե ապագա դուրսգրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը կրեդիտագրվում է պահուստի հաշվին:

Վերանայված ստացվելիք գումարներ ֆինանսական վարձակալության գծով

Որտեղ հնարավոր է, Կազմակերպությունը փորձում է վերանայել ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները, քան բռնագանձել գրավը: Սա կարող է հանգեցնել վճարումների երկարաձգումների և վարկի մարման նոր պայմանների մասին համաձայնության: Երբ պայմանները վերանայված են, ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներն այլևս չեն համարվում ժամկետանց: Ղեկավարությունը շարունակաբար վերանայում է վերանայված պայմաններով ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները, համոզվելու համար, որ բոլոր համաձայնությունները պահպանված են և որ ապագա վճարումները կկատարվեն: Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները շարունակում են մնալ արժեզրկման անհատական կամ խմբային գնահատման առարկա՝ օգտագործելով ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը:

4.8 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը, կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ.

- վերանում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը,
- Կազմակերպությունը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամողջությամբ և ժամանակին փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն,
- և Կազմակերպությունը կամ (ա) փոխանցում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, այլ փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Եթե Կազմակերպությունը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը և չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցում ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա ակտիվը հաշվառվում Կազմակերպության շարունակվող մասնակցության

համապատասխան ֆինանսական ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև, ապա այդպիսի մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ ակտիվի հաշվեկշռային արժեք կամ Կազմակերպության կողմից փոխհատուցվելիք առավելագույն գումար:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի դուրսգրված վաճառքի և/կամ գնման օպցիոնի ձև (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Կազմակերպությունը կարող է հետ գնել փոխանցվող ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված դուրսգրված վաճառքի օպցիոնի (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցվող ակտիվի իրական արժեքը կամ օպցիոնի կատարման գինը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ այն մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա ուժի մեջ մնալու ժամկետը:

Փոխառուի և փոխատուի միջև պարտքային գործիքների փոխանակումը, որոնց պայմաններն էականորեն տարբերվում են միմյանցից, կամ կատարվում է գործող պարտքային գործիքի պայմանների էական փոփոխություն, իրենից ներկայացնում է հին պարտքի մարում, որը պետք է հանգեցնի այդ պարքի ապաճանաչմանը և նոր պարտքային գործիքի ճանաչմանը, իսկ տարբերությունը համապատասխան հաշվեկշռային հաշվի հետ ձևակերպվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

4.9 Վարձակալություն

Ֆինանսական վարձակալություն - Կազմակերպությունը որպես վարձատու

Ֆինանսական վարձակալության սկզբում Կազմակերպությունը ֆինանսական վարձակալությամբ տրամադրած ակտիվները հաշվառում է ներդրումների զուտ գումարով: Ֆինանսական եկամուտը ճանաչվում է վարձակալության ընթացքում այնպես, որ ապահովի անփոփոխ պարբերական դրույք վարձակալության շրջանակներում չմարված զուտ ներդրումների նկատմամբ: Սկզբնական ուղղակի ծախսերը ներառվում են ստացվելիք գումարների սկզբնական ճանաչման ժամանակ:

Գործառնական վարձակալություն - Կազմակերպությունը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

4.10 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Շենքեր	20	5
Համակարգիչներ և կապի միջոցներ	1	100
Տրանսպորտային միջոցներ	5	20
Այլ հիմնական միջոցներ	5	20

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով վարձակալման ժամկետի և հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետներից նվազագույնով: Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները հաշվառվում են փաստացի ծախսերի և արժեզրկումից կորուստների տարբերությամբ: Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո ակտիվները փոխանցվում են հիմնական միջոցներին և հաշվառվում են իրենց մնացորդային արժեքով: Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները չեն ամորտիզացվում քանի դեռ պատրաստ չեն օգտագործման համար:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ այդ ծախսումները կատարվում են, և եթե բավարարում են ակտիվի ճանաչման չափանիշներին: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

4.11 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրերից:

Ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության ընթացքում՝ տասը տարվա ընթացում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները չեն ամորտիզացվում, սակայն յուրաքանչյուր տարի գնահատվում են արժեզրկման առումով՝ անհատապես կամ առանձին դրամաստեղծ միավորի համար: Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները յուրաքանչյուր տարի

hսկվում են հիմնավորելու համար նրանց հաշվառման շարունակականությունը նշված դասում:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ: Համակարգչային ծրագրերի մշակման գծով ծախսերը ճանաչվում են որպես ոչ նյութական ակտիվներ, երբ Կազմակերպությունը կարողանում է ցուցադրել ոչ նյութական ակտիվի ստեղծման տեխնիկական հնարավորությունն այնպես, որ այն հնարավոր լինի օգտագործման, իր մտադրությունը ստեղծելու ոչ նյութական ակտիվ և իր ունակությունը օգտագործելու ոչ նյութական ակտիվը, և այն, թե ինչպես է ոչ նյութական ակտիվը ստեղծելու տնտեսական օգուտներ, աշխատանքներն ավարտելու բավարար միջոցների առկայություն և դրանց հստակ գնահատում: Ծրագրային ապահովման գծով այլ ծախսերը ճանաչվում են դրանց ծագման պահին:

4.12 Բռնագանձված ակտիվներ

Որոշ դեպքերում, ակտիվները բռնագանձվում են վարկային պարտավորությունների չկատարման արդյունքում: Բռնագանձված ակտիվները չափվում են հաշվեկշռային արժեքից և իրական արժեքից ավելի ցածր արժեքով` հանած իրացման ծախսերը:

4.13 Շնորհներ

Ակտիվներին վերաբերող շնորհները ներառվում են այլ պարտավորություններում և կրեդիտագրվում են եկամուտներին գծային մեթոդով` համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

4.14 Փոխառություններ

Փոխառությունները սկզբնապես ճանաչվում են ստացված միջոցների իրական արժեքով` հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո փոխառությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով` օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապաճանաչման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.15 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Կազմակերպությունն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն` որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտականության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

4.16 Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների միավորման դեպքում թողարկվող բաժնետոմսերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի աճից: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելավճար:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, միայն երբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Մինչև հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթիվը հայտարարված կամ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո, բայց մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

4.17 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

Եկամուտները և ծախսերը ներկայացվում են զուտ արժեքի հիման վրա, միայն երբ դա թույլատրվում է համաձայն ՖՀՄՍ, կամ մի խումբ համանման գործարքների օգուտի և վնասի համար, ինչպիսին հանդիսանում է Կազմակերպության առևտրային գործունեությունը:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Կազմակերպության ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև.

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Կազմակերպությունն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ փոխկապակցված կողմերի հետ: Նշված գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են շուկայական պայմաններով: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Կազմակերպությունը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա:

Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների արժեզրկումից պահուստներ

Կազմակերպությունը գնահատում է խնդրահարույց ֆինանսական վարձակալություն գծով ստացվելիք գումարները յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի համար՝ պարզելու համար, թե արդյոք անհրաժեշտ է արժեզրկման պահուստ ձևավորել ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Մասնավորապես, ղեկավարության դատողությունն անհրաժեշտ է ապագա դրամական հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է պահանջվող պահուստի չափը որոշել: Նման գնահատումները հիմնված են որոշ գործոնների շուրջ ենթադրությունների վրա և ներկա արդյունքները կարող են տարբեր լինել՝ հանգեցնելով պահուստում հետագա փոփոխությունների:

Նշանակալի ֆինանսական վարձակալություն գծով ստացվելիք գումարների համար անհատական ստեղծված հատուկ պահուստներից բացի, Կազմակերպությունը նաև ստեղծում է արժեզրկման խմբային պահուստներ, այն ռիսկերի գծով, որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն պարունակում են չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Սա հաշվի է առնում այնպիսի գործոնների ազդեցությունը, ինչպիսիք են վատթարացումը երկրի ռիսկում, արդյունաբերության մեջ և տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թուլությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումները:

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես 23 ծանոթագրությունը:

6 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	**1,042,770**	843,221
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	**67,608**	73,227
Անհատապես արժեզրկված ակտիվների գծով հաշվեգրված տոկոսներ	**6,048**	56,704
Այլ տոկոսային եկամուտ	**45,823**	60,765
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	**1,162,249**	1,033,917
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**533,696**	440,085
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	**533,696**	440,085

7 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Հաշվարկային գործառնություններ/փոխանցումներ	**3,341**	3,054
Սպասարկման գծով վճարներ	**8,974**	12,114
Այլ ծախսեր	**2,574**	870
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	**14,889**	16,038

8 Զուտ առևտրային վնաս

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ վնաս	**(8,370)**	(4,038)
Ածանցյալ գործիքներից զուտ վնաս	**-**	(107)
Ընդամենը զուտ առևտրային վնաս	**(8,370)**	(4,145)

9 Այլ եկամուտներ

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	**42,692**	20,659
Ֆինանսական վարձակալության առարկայի իրացումից եկամուտ	**16,366**	14,663
Այլ ակտիվների վերականգնում	**52,699**	46,589
Այլ եկամուտ	**2,833**	12,477
Ընդամենը այլ եկամուտներ	**114,590**	94,388

10 Ակտիվների հնարավոր կորուստների արժեզրկման ծախս/(հակադարձում)

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ (ծանոթագրություն 16)	**65,754**	77,740
Այլ ակտիվներ (ծանոթագրություն 19)	**(525)**	9,863
Ընդամենը ակտիվների հնարավոր կորուստների արժեզրկման ծախս	**65,229**	87,603

11 Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Աշխատավարձ և դրան հավասարեցված այլ վճարումներ	**230,205**	205,183
Սոցիալական ապահովագրության վճարներ*	**-**	13,481
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	**230,205**	218,664

*2013թ. հունվարի 1-ից ուժը կորցրած են ճանաչվել «Եկամտահարկի մասին» և «Պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարների մասին» ՀՀ օրենքները և ուժի մեջ է մտել ՀՀ «Եկամտային հարկի մասին» օրենքը, որ միավորում է եկամտահարկը, աշխատողի սոցիալական ապահովության վճարը և գործատուի կողմից վճարվող սոցիալական ապահովության վճարը:

12 Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Հիմնական միջոցների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	**9,937**	9,802
Գովազդի ծախսեր	**10,559**	3,820
Գործուղման ծախսեր	**204**	-
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	**151**	102
Վարձակալության գծով ծախսեր	**-**	1,206
Հարկեր, (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	**68,105**	87,951
Խորհրդատվական և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	**5,000**	5,000
Ներկայացուցչական ծախսեր	**8,654**	2,262
Գրասենյակային ծախսեր	**878**	1,168
Վճարված տուգանքներ	**296**	322
Ապահովագրության գծով ծախսեր	**4,332**	4,975
Ֆինանսական հաշտարարի վճարներ	**7,316**	5,904
Ակտիվների արժեզրկում	**43,360**	48,083
Ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժութային փոխարկումներից զուտ վնաս	**7,802**	4,311
Այլ ծախսեր	**3,799**	8,011
Ընդամենը այլ ծախսեր	**170,393**	182,917

13 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Ընթացիկ հարկ	**76,152**	61,551
Հետաձգված հարկ	**(4,510)**	(3,635)
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	**71,642**	57,916

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 20% (2012թ.՝ 20%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՍ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև: Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 20% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի միջև փոխկապակցվածությունը.

Հազար ՀՀ դրամ	2013	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)	2012	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)
Շահույթ մինչև հարկումը	**236,170**		192,596	
Շահութահարկ՝ 20% դրույքաչափով	**47,234**	**20**	38,519	20
Չնվազեցվող ծախսեր	**22,848**	**10**	14,121	7
Բացասական փոխարժեքային տարբերություն	**1,560**	**-**	862	-
Ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի փոփոխությունից զուտ վնաս	**-**	**-**	4,414	3
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	**71,642**	**30**	57,916	30

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Այլ պարտավորություններ	**1,934**	**8**	**1,942**
Պարտավորություններ ֆին. կազմակերպ. գծով	**472**	**(20)**	**452**
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	**-**	**7,251**	**7,251**
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	**2,406**	**7,239**	**9,645**
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**(2,060)**	**(4,582)**	**(6,642)**
Այլ ակտիվներ	**(2,295)**	**1,853**	**(442)**
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	**(4,355)**	**(2,729)**	**(7,084)**
Զուտ հետաձգված հարկային ակտիվ/(պարտավորություն)	**(1,949)**	**4,510**	**2,561**

Հազար ՀՀ դրամ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Այլ պարտավորություններ	2,295	(361)	1,934
Պարտավորություններ ֆին. կազմակերպ. գծով	-	472	472
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	2,295	111	2,406
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	(4,669)	4,669	-
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(2,017)	(43)	(2,060)
Այլ ակտիվներ	(1,193)	(1,102)	(2,295)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(7,879)	3,524	(4,355)
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն	(5,584)	3,635	(1,949)

14 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կազմակերպության ընթացիկ հաշիվներ	**102,906**	52,758
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	**102,906**	52,758

15 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ավանդներ բանկերում	**3,300,474**	971,058
Ընդամենը պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**3,300,474**	971,058

Միջոցներն ամբողջությամբ տեղաբաշխված են մայր բանկում, տես ծանոթագրություն 24:

2013թ. ընթացքում իրականացվել են հետևյալ անկանխիկ գործառնությունները.

- ֆինանսական վարձակալության գծով գումարների մարում վարձակալության առարկայի հետվերադարձի արդյունքում 445,272 հազար դրամի չափով (2012թ.՝ 200,083 հազար դրամ):

16 Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն ներդրումներ		
Մինչև 1 տարի	**3,325,428**	3,525,955
1-5 տարի	**6,368,337**	5,742,606
5 տարուց ավելի	**232,665**	306,717
	9,926,430	9,575,278
Ֆինանսական վարձակալության գծով չվաստակած ապագա ֆինանսական եկամուտ		
Մինչև 1 տարի	**(819,065)**	(791,984)
1-5 տարի	**(1,031,495)**	(914,074)
5 տարուց ավելի	**(16,730)**	(8,948)
	(1,867,290)	(1,715,006)
Ֆինանսական վարձակալության գծով զուտ ներդրումներ	**8,059,140**	7,860,272
Արժեզրկումից պահուստներ ֆինանսական վարձակալության գծով	**(127,501)**	(152,277)
Ընդամենը ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	**7,931,639**	7,707,995

Ֆինանսական վարձակալության գծով ենթադրվող տոկոսադրույքը կազմում է 12.5% (2012թ.՝ 12.7%):

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունն ունի կենտրոնացում ֆինանսական վարձակալության գծով 2,740,964 հազար դրամ (ֆինանսական վարձակալության պորտֆելի զուտ ներդրումների 34%-ը) ընդհանուր գումարով, տրամադրված թվով տաս հաճախորդների (2012թ.՝ 2,480,692 հազար դրամ կամ ֆինանսական վարձակալության պորտֆելի զուտ ներդրումների 32%-ը, տրամադրված թվով տաս հաճախորդների): Նշված գումարների գծով արժեզրկումից պահուստները կազմում են 29,474 հազար դրամ (2012թ.՝ 45,703 հազար դրամ):

Ֆինանսական վարձակալության գծով ներդրումները ըստ տնտեսության ճյուղերի հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	**2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ֆինանսական կազմակերպություններ	**284,760**	407,105
Արդյունաբերություն	**2,675,678**	2,282,144
Գյուղատնտեսություն	**374,446**	390,562
Շինարարություն	**1,317,914**	1,455,586
Առևտուր	**1,190,246**	1,211,063
Տրանսպորտ	**1,383,247**	1,517,390
Ծառայություններ	**668,053**	233,477
Այլ	**164,796**	362,945
Ֆինանսական վարձակալության գծով զուտ ներդրումներ	**8,059,140**	7,860,272
Արժեզրկումից պահուստներ ֆինանսական վարձակալության գծով	**(127,501)**	(152,277)
Ընդամենը ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	**7,931,639**	7,707,995

Ֆինանսական վարձակալության գծով արժեզրկման պահուստի շարժն ըստ տնտեսության ճյուղերի հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	**Արդյունա-բերություն**	**Գյուղատնտե-սություն**	**Շինարա-րություն**	**Առևտուր**	**Տրանս-պորտ**	**Ծառայու-թյուններ**	**Այլ**	**Ընդամենը**
								2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
2013թ. Հունվարի 1 դրությամբ	**25,838**	**3,906**	**35,452**	**17,306**	**63,811**	**2,335**	**3,629**	**152,277**
Տարվա ծախս/ (հակադարձում)	**(17,052)**	**(2,904)**	**(9,094)**	**798**	**73,704**	**12,034**	**8,268**	**65,754**
Դուրսգրում	**(39)**	**(25,747)**	**-**	**-**	**(212,052)**	**(293)**	**-**	**(238,131)**
Վերադարձ	**6,750**	**25,563**	**-**	**-**	**110,713**	**4,575**	**-**	**147,601**
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**15,497**	**818**	**26,358**	**18,104**	**36,176**	**18,651**	**11,897**	**127,501**
Անհատական արժեզրկում	**1,432**	**-**	**-**	**3,622**	**6,901**	**-**	**-**	**11,955**
Խմբային արժեզրկում	**14,065**	**818**	**26,358**	**14,482**	**29,275**	**18,651**	**11,897**	**115,546**
	15,497	**818**	**26,358**	**18,104**	**36,176**	**18,651**	**11,897**	**127,501**
Անհատապես արժեզրկված ֆինանսական վարձակալության գծով զուտ ներդրումներ (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	**6,213**	**-**	**-**	**16,703**	**34,024**	**-**	**-**	**56,940**

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունաբերություն	Գյուղատնտեսություն	Շինարարություն	Առևտուր	Տրանսպորտ	Ծառայություններ	Այլ	Ընդամենը
	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ							
2012թ. Հունվարի 1 դրությամբ	19,838	2,510	9,143	14,562	117,881	5,310	314	169,558
Տարվա ծախս/ (հակադարձում)	4,859	1,396	26,309	10,874	33,962	(2,975)	3,315	77,740
Դուրսգրում	(20,040)	-	-	(9,282)	(228,933)	-	-	(258,255)
Վերադարձ	21,181	-	-	1,152	140,901	-	-	163,234
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	25,838	3,906	35,452	17,306	63,811	2,335	3,629	152,277
Անհատական արժեզրկում	1,965	-	23,587	5,398	31,012	-	-	61,962
Խմբային արժեզրկում	23,873	3,906	11,865	11,908	32,799	2,335	3,629	90,315
	25,838	3,906	35,452	17,306	63,811	2,335	3,629	152,277
Անհատապես արժեզրկված ֆինանսական վարձակալության գծով զուտ ներդրումներ (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	8,524	-	269,101	20,278	161,392	-	-	459,295

Ֆինանսական վարձակալության վերլուծությունն ըստ հաճախորդների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	**2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ֆինանսական կազմակերպություններ	**284,760**	407,105
Մասնավոր ձեռնարկություններ	**7,270,703**	7,009,677
Ֆիզիկական անձիք	**67,146**	31,666
Անհատ ձեռնարկատերեր	**432,379**	401,709
Պետական ձեռնարկություններ	**4,152**	10,115
	8,059,140	7,860,272
Արժեզրկումից պահուստներ ֆինանսական վարձակալության գծով	**(127,501)**	(152,277)
Ընդամենը ֆինանսական վարձակալություններ և փոխատվություններ	**7,931,639**	7,707,995

Ֆիզիկական անձանց տրամադրված ֆինանսական վարձակալությունը ներկայացվում է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	**2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Գյուղատնտեսություն	**43,346**	17,913
Առևտուր	**-**	8,330
Այլ	**23,800**	5,423
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրամադրված ֆինանսական վարձակալություն	**67,146**	31,666

Ինչպես նշված է 25 ծանոթագրությունում 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վարձակալությունների գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Ֆինանսական վարձակալության ժամկետային վերլուծությունը տես ծանոթագրություն 27-ում:

Ֆինանսական վարձակալությանը ներհատուկ վարկային, արժութային, իրացվելիության և տոկոսային ռիսկը բացահայտված է 28 ծանոթագրությունում: Տեղեկատվությունը փոխկապակցված անձանց վերաբերյալ բացահայտված է 24 ծանոթագրությունում:

17 Հիմնական միջոցներ

Հազար ՀՀ դրամ	Շենքեր	Համակարգիչներ	Փոխադրա-միջոցներ	Գրասենյակային սարքավորումներ և այլ հիմնական միջոցներ	Ընդամենը
ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ					
2012թ. հունվարի1-ի դրությամբ	363,953	9,183	8,390	3,517	385,043
Ավելացում	37,996	12,142	-	41,638	91,776
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**401,949**	**21,325**	**8,390**	**45,155**	**476,819**
Ավելացում	**-**	**176**	**-**	**1,070**	**1,246**
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**401,949**	**21,501**	**8,390**	**46,225**	**478,065**
ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ ՄԱՇՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ					
2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	9,145	8,390	2,877	20,412
Հատկացումներ	10,297	4,412	-	4,694	19,403
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**10,297**	**13,557**	**8,390**	**7,571**	**39,815**
Հատկացումներ	**20,097**	**7,059**	**-**	**8,910**	**36,066**
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**30,394**	**20,616**	**8,390**	**16,481**	**75,881**
ՄՆԱՑՈՐԴԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔ					
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**371,555**	**885**	**-**	**29,744**	**402,184**
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	391,652	7,768	-	37,584	437,004
2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	363,953	38	-	640	364,631

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների սկզբնական արժեքը կազմում է 26,421 հազար դրամ (2012թ. 14,461 հազար դրամ):

Հիմնական միջոցների սահմանափակումներ

2013թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա հիմնական միջոցների:

Պայմանագրային պարտավորություններ

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի պայմանագրային պարտավորություններ (2012թ. նույնպես):

18 Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	Համակարգչային ծրագրեր	Ընդամենը
ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ		
2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	3,225	3,225
Ավելացում	2,533	2,533
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**5,758**	**5,758**
Ավելացում	**-**	**-**
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**5,758**	**5,758**
ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ ԱՄՈՐՏԻԶԱՑԻԱ		
2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-
Մասհանումներ	288	288
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**288**	**288**
Մասհանումներ	**-**	**-**
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**288**	**288**
ՄՆԱՑՈՐԴԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔ		
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**5,470**	**5,470**
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	5,470	5,470
2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	2,937	2,937

2012թ-ին Կազմակերպությունը համակարգչային ծրագրերի օգտակար ծառայությունը գնահատել է անորոշ և դադարեցրել է ամորտիզացիոն մասհանումը:

2013թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա ոչ նյութական ակտիվների:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի պայմանագրային պարտավորություններ (2012թ. նույնպես):

19 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	**2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կանխավճարներ ֆինանսական վարձակալության նպատակով ձեռք բերվելիք ակտիվների գծով	**132,878**	1,104,243
Ստացվելիք գումարներ	**64,051**	24,579
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	**196,929**	1,128,822
Ապագա ժամանակաշրջանի ծախսեր	**96**	429
Չամորտիզացված ապահովագրավճարներ	**660**	600
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով	**6,948**	5,148
Նյութեր	**1,265**	79
Ակտիվներ ֆինանսական վարձակալության պայմանագրերի դադարեցումից	**388,920**	114,264
Ընդամենը այլ ակտիվներ	**594,818**	1,249,342

Տարվա ընթացքում Կազմակերպությունը իրականացրել է իր ֆինանսական վարձակալության պայմանագրերի խզումից ետվերադարձված ակտիվների վերանայում: Վերանայումը հանգեցրել է 43,360 հազար դրամի (2012թ.՝ 48,083 հազար դրամ) արժեզրկման կորստի, որը ճանաչվել է շահույթում կամ վնասում: Վերոնշյալ ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվել է՝ հիմնվելով դրանց համապատասխան շուկայական արժեքի վրա:

Այլ ակտիվների գծով արժեզրկման կորուստների պահուստի շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
01 հունվար 2012	-
Տարվա ծախս	9,863
Դուրսգրում	(15,438)
Վերադարձ	5,575
31 դեկտեմբեր 2012	**-**
Տարվա հակադարձում	**(525)**
Դուրսգրում	**(27,375)**
Վերադարձ	**27,900**
31 դեկտեմբեր 2013	**-**

20 Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	**2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Վարկեր բանկերից	**2,863,104**	3,571,070
Վարկեր և փոխառություններ միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	**6,310,134**	3,510,245
Ընդամենը պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**9,173,238**	7,081,315

Ներգրաված վարկերն ու փոխառություններն ունեն հաստատուն և փոփոխական տոկոսադրույքներ:

2013թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական կազմակերպությունների պարտավորությունների արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 5.57-ից 8.02% (2012թ.՝ 5.05-ից 8.01%):

Հաշվետու ժամանակաշրջանում Կազմակերպությունը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2012թ.՝ նույնպես):

21 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	**2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Վճարվելիք գումարներ	**10,497**	21,161
Այլ պարտավորություններ	**81,727**	437,230
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	**92,224**	458,391
Պարտավորություններ հարկերի գծով (բացառությամբ շահութահարկի)	**4,733**	19,179
Պարտավորություն անձնակազմի նկատմամբ	**8,207**	7,172
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	**105,164**	484,742

22 Սեփական կապիտալ

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության գրանցված և ամբողջությամբ վճարված կանոնադրական կապիտալը կազմում էր 1,175,215 հազ. դրամ: Համաձայն Կազմակերպության կանոնադրության կանոնադրական կապիտալը կազմված է թվով 200 բաժնեմասերից՝ յուրաքանչյուրը 5,876,076 դրամ անվանական արժեքով:

2013թ և 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության բաժնետերերն են.

Հազար ՀՀ դրամ

	Վճարված կանոնադրական կապիտալ	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում %
«ԱԿԲԱ-ԿՐԵԴԻՏ ԱԳՐԻԿՈԼ ԲԱՆԿ» ՓԲԸ	**634,616**	**54**
Կրեդիտ Ագրիկոլ Լիզինգ ընդ Ֆակտորինգ ԲԸ	**446,582**	**38**
Ստեփան Գիշյան	**94,017**	**8**
	1,175,215	**100**

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել:

Սովորական բաժնետոմսերի բաժնետերերը իրավունք ունեն ստանալու շահաբաժին և մեկ ձայնի իրավունք Կազմակերպության տարեկան և ընդհանուր ժողովներում:

2013թ. ընթացքում Կազմակերպությունը շահաբաժիններ չի վճարել:

Բաշխման ենթակա Կազմակերպության պահուստները սահմանափակվում են կուտակված շահույթով: Բաշխման ոչ ենթակա միջոցները ներկայացված են գլխավոր պահուստով, որը ստեղծված է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ ընդհանուր ֆինանսական ռիսկերը, ներառյալ հնարավոր կորուստները և այլ չնախատեսված ռիսկերը և ծախսերը փոխհատուցելու նպատակով: Պահուստը ստեղծվել է համաձայն Կազմակերպության կանոնադրության, որը նախատեսում է պահուստի ստեղծում այդ նպատակների համար ոչ պակաս, քան հաշվապահական հաշվառման հաշիվներում արտացոլված բաժնետիրական կապիտալի 15%-ի չափով:

23 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը կարգավորող օրենսդրական դաշտը աչքի է ընկնում հաճախակի կատարվող փոփոխություններով և լրացումներով: Վերջիններս երբեմն հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են մեկնաբանություններ: Շատ դեպքերում, այս կամ այն հարցում տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ ունեն տարբեր մեկնաբանություններ:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Կազմակերպությունն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության նկատմամբ չի եղել որևէ դատական հայց: Հետևաբար Կազմակերպության կողմից իրավական և հարկային պարտավորությունների գծով համապատասխան պահուստավորումներ չեն կատարվել:

Ապահովագրություն

Հայաստանում ապահովագրության ոլորտը գտնվում է զարգացման փուլում, և այլ երկրներին հատուկ բազմաթիվ ապահովագրության ձևաչափեր հիմնականում դեռևս կիրառելի չեն: Կազմակերպությունը ունի ապահովագրություն նաև ընդհանուր պարտավորվածությունների, էլեկտրոնային և համակարգչային հանցագործությունների և մասնագիտական պատասխանատվության համար: Քանի դեռ Կազմակերպությունը չի նախատեսել ամբողջական ապահովագրություն, առկա է ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է ունենալ բացասական ազդեցություն Կազմակերպության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

Կազմակերպությունը ներկայումս չի ձեռք բերել ապահովագրություն կապված սխալների կամ բացթողումների հետևանքով առաջացող պարտավորությունների հետ: Պատասխանատվության ապահովագրությունը ներկայումս մատչելի չէ Հայաստանում:

24 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՄՍ 24 «Փոխկապակցված կողմերի բացահայտում» կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Կազմակերպության կապակցված կողմերն են՝ նրա բաժնետերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Կազմակերպության մայր բանկ և վերջնական վերահսկող է հանդիսանում «ԱԿԲԱ-ԿՐԵԴԻՏ ԱԳՐԻԿՈԼ ԲԱՆԿ» ՓԲԸ-ն:

Կազմակերպությունն իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Այդ գործարքները ներառում են վարկերը, ավանդները և այլն: Նշված գործարքները իրականացվել են՝ շուկայում գործող պայմաններից և տոկոսադրույքներից ելնելով:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ և տարվա եկամուտ և ծախսերը հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	**2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բաժնետերեր և կապակցված կողմեր**	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բաժնետերեր և կապակցված կողմեր
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն		
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ		
Ֆինանսական վարձակալության մնացորդը 1 հունվարի դրությամբ, համախառն	**407,105**	423,568
Տարվա ընթացքում տրամադրումներ	**-**	138,360
Տարվա ընթացքում մարումներ	**(122,345)**	(154,823)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	**284,760**	407,105
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ		
Հունվարի 1-ի դրությամբ	**1,023,816**	1,012,597
Տարվա ընթացքում տրամադրումներ	**30,880,369**	24,594,472
Տարվա ընթացքում մարումներ	**(28,500,805)**	(24,583,253)
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**3,403,380**	1,023,816
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ		
Հունվարի 1-ի դրությամբ	**3,107,857**	-
Մուտքեր	**1,249,517**	3,610,950
Ելքեր	**(1,494,270)**	(503,093)
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**2,863,104**	3,107,857

Հազար ՀՀ դրամ	**2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բաժնետերեր և կապակցված կողմեր**	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բաժնետերեր և կապակցված կողմեր
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն		
Տոկոսային եկամուտ ֆինանսական վարձակալության գծով	**34,307**	40,046
Տոկոսային եկամուտ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջներից	**67,608**	73,227
Զուտ օգուտ արտարժույթի վերագնահատումից	**20,977**	20,700
Տոկոսային ծախսեր ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**(254,861)**	(134,769)
Միջնորդավճարների գծով ծախսեր	**(11,810)**	(14,577)
Արտարժույթի առք ու վաճառքի գծով ծախսեր	**(8,370)**	(4,038)
Գործառնական վարձակալության գծով վճարներ	**-**	(1,206)

Բոլոր գործարքները և մնացորդները վերաբերում են Կազմակերպության մայր բանկին:

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	**2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Աշխատավարձ և դրան հավասարեցված այլ վճարումներ	**146,926**	136,960
Սոցիալական ապահովագրության վճարներ	**-**	15,109
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	**146,926**	152,069

25 Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները ներկայացվում են համաձայն իրական արժեքի հիերարխիայի: Այս հիերարխիան բաժանում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները երեք մակարդակների՝ հիմք ընդունելով դրանց իրական արժեքի չափման ժամանակ օգտագործված գործիքների նշանակալիությունը: Իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

Մակարդակ 1 - նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված).

Մակարդակ 2- Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե՛ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող):

Մակարդակ 3 - ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

25.1 Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական գործիքներ

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չեն չափվել իրենց իրական արժեքով և ըստ մակարդակի վերլուծում է

դրանք իրական արժեքի հիերարխիայում, թե իրական արժեքի չափումը որ դասում է դասակարգված:

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Իրական արժեք	Հաշվեկշռային արժեք
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	**102,906**	-	**102,906**	**102,906**
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	**3,300,474**	-	**3,300,474**	**3,300,474**
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	-	**7,931,639**	-	**7,931,639**	**7,931,639**
Այլ ակտիվներ (ծանոթ. 19)	-	**196,929**	-	**196,929**	**196,929**
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ					
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	**9,173,238**	-	**9,173,238**	**9,173,238**
Այլ պարտավորություններ (ծանոթ. 21)	-	**92,224**	-	**92,224**	**92,224**

Պահանջներ և պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և զեղչվում է տարվա վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ

Այն միջոցների գնահատված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նման վարկային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով: Կիրառվելիք տոկոսադրույքերը կախված են հաճախորդի վարկային ռիսկից և տատանվում են 8.8% մինչև 20% տարեկան:

26 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվանցում

Իր գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունը ֆինանսական գործիքներով իրականացնում է տարբեր գործառնություններ, որոնք կարող են ներկայացվել զուտ արժեքով, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ Կազմակերպությունը չունի ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ, որոնք ներկայացված են զուտ արժեքով կամ կհաշվանցվեն համաձայն հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրի կամ համանման պայմանագրի:

27 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ակտիվները և պարտավորությունները ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների: Կազմակերպության չզեղչված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 28-ում:

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ							
	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	*Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար*	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	*12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար*	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	**102,906**			***102,906***	**-**	**-**	**-**	**102,906**
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**363,574**	**1,735,484**	**1,201,416**	***3,300,474***	**-**	**-**	**-**	**3,300,474**
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	**226,940**	**435,335**	**1,822,929**	***2,485,204***	**5,237,255**	***209,180***	***5,446,435***	**7,931,639**
Այլ ակտիվներ	**107,170**	**42,795**	**13,418**	***163,383***	**33,546**	**-**	***33,546***	**196,929**
	800,590	**2,213,614**	**3,037,763**	***6,051,967***	**5,270,801**	***209,180***	***5,479,981***	**11,531,948**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**-**	**1,039,379**	**2,026,672**	***3,066,051***	**6,107,187**	**-**	***6,107,187***	**9,173,238**
Այլ պարտավորություններ	**83,025**	**9,199**	**-**	***92,224***	**-**	**-**	**-**	**92,224**
	83,025	**1,048,578**	**2,026,672**	***3,158,275***	**6,107,187**		***6,107,187***	**9,265,462**
Զուտ Դիրք	**717,565**	**1,165,036**	**1,011,091**	***2,893,692***	**(836,386)**	***209,180***	***(627,206)***	**2,266,486**
Կուտակված ճեղքվածք	**717,565**	**1,882,601**	**2,893,692**		**2,057,306**	**2,266,486**		

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ							
	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	*Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար*	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	*12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար*	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	52,758	-	-	*52,758*	-	-	-	52,758
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	354,921	244,470	371,667	*971,058*	-	-	-	971,058
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	1,048,755	637,881	1,151,719	*2,838,355*	4,622,733	*246,907*	*4,869,640*	7,707,995
Այլ ակտիվներ	550,436	405,492	172,894	*1,128,822*	-	-	-	1,128,822
	2,006,870	1,287,843	1,696,280	*4,990,993*	4,622,733	*246,907*	*4,869,640*	9,860,633

Հազար ՀՀ դրամ — 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	*Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար*	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	*12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար*	Ընդամենը
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	208,431	677,173	*885,604*	6,195,711	-	*6,195,711*	7,081,315
Այլ պարտավորություններ	201,559	225,159	31,673	*458,391*	-	-	-	458,391
	201,559	433,590	708,846	*1,343,995*	6,195,711	-	*6,195,711*	7,539,706
Զուտ Դիրք	1,805,311	854,253	987,434	*3,646,998*	(1,572,978)	*246,907*	*1,326,071*	2,320,927
Կուտակված ճեղքվածք	1,805,311	2,659,564	3,646,998		2,074,020	2,320,927		

28 Ռիսկի կառավարում

Կազմակերպության գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում:

Ռիսկերի կառավարումը Կազմակերպությունն իրականացնում է բացահայտման, գնահատման և մոնիթորինգի մշտական գործընթացների, ինչպես նաև ռիսկերի սահմանաչափերի հաստատման և ներքին վերահսկողության այլ միջոցառումների միջոցով: Ռիսկերի կառավարման գործընթացը էական նշանակություն ունի Կազմակերպության շահութաբերության կայունության ապահովման գործում: Կազմակերպության գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային, իրացվելիության ռիսկերի և շուկայական ռիսկի: Կազմակերպությունը նաև ենթարկվում է գործառնական ռիսկերի:

Ռիսկերի անկախ կառավարման գործընթացը չի ներառում գործարար ռիսկերը, ինչպիսիք են միջավայրի փոփոխությունները, տեխնոլոգիաների կամ տնտեսության փոփոխությունները: Դրանք կառավարվում են Կազմակերպության կողմից ռազմավարական պլանավորման գործընթացում:

Ռիսկերի կառավարման կառուցվածք

Ռիսկերի բացահայտման և վերահսկմանն ուղղված ամբողջ պատասխանատվությունը կրում է Կազմակերպության խորհուրդը, սակայն, գոյություն ունեն ռիսկերի կառավարման և վերահսկման համար պատասխանատու առանձին անկախ մարմիններ:

Խորհուրդ

Խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ընդհանուր վերահսկողության, ռազմավարության հաստատման և ռիսկերի կառավարման սկզբունքների հաստատման համար:

Կազմակերպության գլխավոր տնօրեն
Գլխավոր տնօրենը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման հետևյալ գործառույթների համար՝ ռիսկերի կառավարման մեթոդոլոգիայի և զարգացման հեռանկարների ծրագրի մշակում, դրանց ներկայացումը Կազմակերպության խորհրդին հաստատման համար, դրանց իրագործումը հաստատվելուց հետո, վերահսկողություն ռիսկի սահմանաչափերի պահպանման ուղղությամբ:

Ռիսկերի կոմիտե
Ռիսկերի կոմիտեն ընդհանուր պատասխանատվություն է կրում ռիսկերի կառավարման ռազմավարության, սկզբունքների, հայեցակարգերի, քաղաքականության և սահմանների մշակման ու կիրառման համար: Այն պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման կարևոր խնդիրների համար և վերահսկում է դրանց նկատմամբ ընդունած համապատասխան որոշումների կատարումը:

Ռիսկի գնահատման և ռիսկերի ներկայացման համակարգեր
Կազմակերպության ռիսկերը գնահատվում են այն մեթոդով, որն արտացոլում է ինչպես սպասվող կորուստը, որը հնարավոր է սովորական գործունեության ընթացքում, այնպես էլ անսպասելի կորուստները, որոնք իրենցից ներկայացնում են փաստացի ամենաշատ կորուստների արժեքը ըստ վիճակագրական մոդելների հիմքի: Մոդելում կիրառվում են նախորդ փորձից ստացված և շտկված հնարավորությունների նշանակությունները, հաշվի առնելով տնտեսական պայմանները: Կազմակերպությունը նաև մոդելավորում է «վատագույն դեպքերը», որոնք տեղ կունենան քիչ հավանական թվացող դեպքերի առաջացման ժամանակ:

Ռիսկերի մոնիթորինգը և կառավարումը հիմնականում հիմնված է Կազմակերպության կողմից սահմանված ռիսկերի սահմանաչափերի վրա: Այս սահմանաչափերը արտացոլում են Կազմակերպության գործարար ռազմավարությունը և շուկայական պայմանները, որոնցում գործում է Կազմակերպությունը, ինչպես նաև Կազմակերպության համար ընդունելի ռիսկի մակարդակը, որը Կազմակերպությունը պատրաստ է ընդունել, ընդ որում հատուկ ուշադրություն է դարձվում առանձին բնագավառների վրա: Բացի դրանից, Կազմակերպությունը վերահսկում և գնահատում է իր ընդհանուր կարողությունը կրել ռիսկեր՝ կապված բոլոր տեսակի ռիսկերի և գործառնությունների համապարփակ դիրքերի հետ:

Գործունեության բոլոր տեսակների գծով ստացվող տեղեկատվությունը ուսումնասիրվում և մշակվում է ռիսկերի վերլուծության, վերահսկողության և գնահատման նպատակով: Տվյալ տեղեկատվությունը բացատրություններով ներկայացվում է Գլխավոր տնօրենին, ռիսկերի կոմիտեին և բոլոր բաժինների ղեկավարներին: Հաշվետվությունը պարունակում է տեղեկություններ կրեդիտային ռիսկի համապարփակ չափի, կանխատեսումային կրեդիտային ցուցանիշների, ռիսկի սահմանված սահմանաչափերի բացառությունների վերաբերյալ, իրացվելիության ցուցանիշների և ռիսկի աստիճանի փոփոխության վերաբերյալ: Խորհուրդը եռամսյակային կտրվածքով ստանում է ռիսկերի վերաբերյալ մանրամասն հաշվետվություն, որը պարունակում է ամբողջ անհրաժեշտ տեղեկատվությունը Կազմակերպության ռիսկերի գնահատման և համապատասխան որոշումների կայացման համար:

28.1 Պարտքային ռիսկ

Կազմակերպության գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի՝ կապված վարկառուի կողմից պարտավորության չկատարելու հետ, որը Կազմակերպությանը կորուստներ կարող է պատճառել: Պարտքային ռիսկը Կազմակերպության կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ Կազմակերպությունն այն առանձնակի ուշադրությամբ է վերահսկում: Պարտքային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք Կազմակերպության ակտիվների պորտֆելի մեջ ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներն են: Պարտքային ռիսկի կառավարումը և վերահսկողությունը իրականացվում է Կազմակերպության պարտքային ռիսկի կառավարման խմբի կողմից և հաշվետվությունները պարբերաբար ներկայացվում են Կազմակերպության Խորհրդին:

Կազմակերպության ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը լավագույնս ներկայացնում է նրանց պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ առանց հաշվի առնելու պահվող գրավը կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցները:

28.1.1 Պարտքային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեգմենտներ

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության՝ պարտքային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ աշխարհագրական սեգմենտների:

Հազար ՀՀ դրամ	ՀՀ	ՏՀԶԿ	Ոչ ՏՀԶԿ երկրներ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	**102,906**	**-**	**-**	**102,906**
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**3,300,474**	**-**	**-**	**3,300,474**
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	**7,931,639**	**-**	**-**	**7,931,639**
Այլ ակտիվներ	**72,544**	**-**	**124,385**	**196,929**
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**11,407,563**	**-**	**124,385**	**11,531,948**
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,815,095	-	1,045,538	9,860,663

Ակտիվները դասակարգվում են, հիմք ընդունելով այն երկիրը, որտեղ գործընկեր կողմը գրանցված է:

Գործունեության ոլորտներ

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության՝ պարտքային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ գործունեության ոլորտների.

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսա-կան կազմակեր-պություններ	Արդյունա-բերություն	Գյուղա-տնտե-սություն	Տրանս-պորտ	Շինա-րարու-թյուն	Ծառա-յություն-ներ	Առևտուր	Այլ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	**102,906**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**102,906**
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**3,300,474**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**3,300,474**
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	**284,760**	**2,660,181**	**373,628**	**1,347,071**	**1,291,556**	**649,402**	**1,172,142**	**152,899**	**7,931,639**
Այլ ակտիվներ	**-**	**88,034**	**359**	**91,625**	**84**	**14,866**	**1,256**	**705**	**196,929**
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**3,688,140**	**2,748,215**	**373,987**	**1,438,696**	**1,291,640**	**664,268**	**1,173,398**	**153,604**	**11,531,948**
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,430,921	2,651,306	386,656	1,852,709	1,476,019	231,142	1,338,082	493,798	9,860,633

28.1.2 Ռիսկի սահմանաչափերի վերահսկողություն և զսպողական քաղաքականություն

Կազմակերպությունը կարգավորում է պարտքային ռիսկի մակարդակները՝ մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի, ինչպես նաև վարկավորման ճյուղային կամ աշխարհագրական սեգմենտների գծով ընդունելի ռիսկի գումարների սահմանաչափեր սահմանելով:

Նման ռիսկերը պարբերաբար վերահսկվում են և դրանց կառավարումը ենթակա է վերանայման տարեկան կամ ավելի հաճախակի կտրվածքով: Ըստ ապրանքների, արդյունաբերության ճյուղերի պարտքային ռիսկի սահմանաչափերը հաստատվում են Կազմակերպության Խորհրդի կողմից:

Պարտքային ռիսկը նաև կառավարվում է վարկառուների և պոտենցիալ վարկառուների՝ մայր գումարի և տոկոսների վճարման կարողությունը պարբերաբար վերլուծելով և անհրաժեշտության դեպքում վարկի տրամադրման սահմանաչափերը փոխելով:

Ստորև ներկայացված են հատուկ հսկողության և զսպողական մի քանի այլ միջոցներ:

Գրավ

Կազմակերպությունը կիրառում է բազմաթիվ միջոցներ պարտքային ռիսկը զսպելու համար: Համընդհանուր գործելակերպ է հանդիսանում և հիմնական միջոցներից մեկն է համարվում տրամադրված դրամական միջոցների դիմաց գրավ վերցնելը: Կազմակերպությունը կանոններ է սահմանում գրավի հատուկ տեսակների ընդունելի լինելու կամ ռիսկերի զսպման վերաբերյալ: Գրավի հիմնական տեսակներն են.

- Անշարժ, շարժական գույքը,
- Կազմակերպությունների գործառնական ակտիվները՝ շենքերը, այլ հիմնական միջոցները,
- Ստացված երաշխիքները

Վարկեր և ֆինանսական վարձակալությունից տարբեր ֆինանսական ակտիվներ ապահովող գրավները որոշվում են ֆինանսական գործիքի բնույթով:

Ֆինանսական վարձակալության պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Անշարժ գույք	**434,565**	53,394
Շարժական գույք	**986,864**	86,922
Կազմակերպությունների և ֆիզ անձանց երաշխիքներ	**6,483,234**	7,719,956
Այլ	**154,477**	-
Ընդամենը ֆինանսական վարձակալության գծով զուտ ներդրումներ	**8,059,140**	7,860,272

Ֆինանսական վարձակալության գծով կանխավճարների վերլուծությունն ըստ ապահովվածության հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Դրամական միջոցներով	**30,866**	404,170
Անշարժ գույք	**245**	87,000
Շարժական գույք	**104,150**	63500
Կազմակերպությունների և ֆիզ անձանց երաշխիքներ	**61,668**	574,152
Ընդամենը ֆինանսական վարձակալության գծով կանխավճարներ	**196,929**	1,128,822

28.1.3 Արժեզրկում և պահուստավորման քաղաքականություն

Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են մայր գումարի կամ տոկոսների վճարումների ուշացումները, վարկառուների դրամական հոսքերի հետ կապված դժվարությունները, վարկային ռեյտինգների նվազումները, պայմանագրերի նախնական պայմանների խախտումները: Կազմակերպությունը արժեզրկման գնահատումը կատարում է անհատապես և խմբային եղանակով:

Արժեզրկման անհատական գնահատում

Կազմակերպությունը որոշում է յուրաքանչյուր անհատապես նշանակալի ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարի կամ փոխատվության համապատասխան պահուստի չափը անհատական հիմքով: Պահուստի գումարի որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են վարկառուի բիզնես ծրագրի վստահելիությունը, ֆինանսական դժվարությունները հաղթահարելու կարողությունը, ծրագրված հասույթները և սպասվող շահաբաժինների վճարումները անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը, սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չկանխատեսված հանգամանքները չեն պահանջում հատուկ ուշադրություն:

Արժեզրկման խմբային գնահատում

Խմբային գնահատումը կատարվում է ոչ նշանակալի ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների, ինչպես նաև անհատապես նշանակալի ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների գծով, որոնց համար դեռ չկան

արժեզրկման ակնհայտ հատկանիշներ: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսվա դրությամբ` դասակարգված յուրաքանչյուր խմբի համար առանձին:

Խմբային գնահատումը հաշվի է առնում այն արժեզրկման գումարը, որը հնարավոր է առաջանա պորտֆելում, նույնիսկ եթե անհատական գնահատման մեջ արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն չկա: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվությունը` պորտֆելում կորուստների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական իրավիճակը, կորուստ առաջանալու և անհատապես բացահայտվելու մոտավոր ժամկետը, արժեզրկման դեպքում սպասվող վճարումները:

Չարժեզրկված ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ և փոխատվություններ

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է չարժեզրկված ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների որակը` հիմնված կորուստների պատմության վրա:

Հազար ՀՀ դրամ	**2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ		
Արդյունաբերություն	**-**	1.05%
Տրանսպորտ	**4.0%**	2.5%
Շինարարություն	**2.0%**	0.5%
Ծառայություններ	**-**	0.5%
Առևտուր	**0.5%**	0.6%
Այլ	**-**	0.3%

Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ և փոխատվություններ

Ժամկետանց են համարվում այն ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները, որոնց գծով առկա են մի քանի օրյա չվճարումներ: Ժամկետանց վարկերի հիմնական մասն արժեզրկված չեն: Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների ժամկետանց օրերի վերլուծությունն ըստ դասերի ներկայացվում է հետևյալ աղյուսակում.

Հազար ՀՀ դրամ	**2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**				
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ					
Մասնավոր ձեռնարկություններ	**-**	**-**	**-**	**36,496**	**36,496**
Ֆիզիկական անձիք	**-**	**-**	**4,677**	**-**	**4,677**
Ընդամենը	**-**	**-**	**4,677**	**36,496**	**41,173**

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ					
Մասնավոր ձեռնարկություններ	3,246	18,083	25,900	4,874	52,103
Անհատ ձեռնարկատերեր	-	-	-	820	820
Ընդամենը	3,246	18,083	25,900	5,694	52,923

Անհատապես արժեզրկված ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ և փոխատվություններ

Մինչև գրավներից առաջացող դրամական հոսքերը հաշվի առնելը հաճախորդներին տրամադրված անհատապես արժեզրկված Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները կազմում են 56,940 հազար դրամ (2012թ.՝ 459,295 հազար դրամ), (ծանոթագրություն 16):

28.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները: Կազմակերպությունը տարանջատում է շուկայական ռիսկերը առևտրային և ոչ առևտրային պորտֆելների: Ոչ առևտրային պորտֆելը կառավարվում և վերահսկվում է զգայունության վերլուծությունների օգնությամբ: Արտարժույթների կենտրոնացումներից բացի, Կազմակերպությունը չունի շուկայական ռիսկի զգալի այլ կենտրոնացումներ:

28.2.1 Շուկայական ռիսկ – Ոչ առևտրային

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխությունները ուղղակիորեն կազդեն Կազմակերպության ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով, և հեջավորման ռազամվարություն է օգտագործվում դրանք սահմանված շրջանակներում պահելու համար:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Կազմակերպության ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքների հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով:

Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքներում ենթադրվող փոփոխությունների ազդեցությունն է մեկ տարվա զուտ տոկոսային եկամուտի վրա՝ 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաշվեկշռում հաշվառվող տատանվող տոկոսադրույքով ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով ազդեցությունը:

Հազար ՀՀ դրամ	**2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**	
Արտարժույթ	**Փոփոխություններ հիմնական տոկոսադրույքներում**	**Զուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն**
ԱՄՆ դոլար	**(0.5%)**	**(23,280)**

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
Արտարժույթ	Փոփոխություններ հիմնական տոկոսադրույքներում	Զուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն
ԱՄՆ դոլար	(0.75%)	(12,600)

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամ	**2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**		2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
Արտարժույթ	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը
ԱՄՆ դոլար	**5**	**3,600**	10	8,600
Եվրո	**5**	**2,400**	10	5,250
ԱՄՆ դոլար	**(5)**	**(3,600)**	(10)	(8,600)
Եվրո	**(5)**	**(2,400)**	(10)	(5,250)

Կազմակերպության արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ըստ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	**70,277**	**32,629**	**102,906**
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**150,556**	**3,149,918**	**3,300,474**
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	**2,016,620**	**5,915,019**	**7,931,639**
Այլ ակտիվներ	**72,544**	**124,385**	**196,929**
	2,309,997	**9,221,951**	**11,531,948**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**-**	**9,173,238**	**9,173,238**
Այլ պարտավորություններ	**44,764**	**47,460**	**92,224**
	44,764	**9,220,698**	**9,265,462**
Զուտ դիրք 2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**2,265,233**	**1,253**	**2,266,486**
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	2,364,274	7,496,359	9,860,633
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	75,524	7,464,182	7,539,706
Զուտ դիրք 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,288,750	32,177	2,320,927

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը հիմնականում ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը, բայց ներառում է նաև ՏՀԶԿ-ի երկրների արժույթները: Ոչ փոխարկելի գումարները վերաբերվում են ԱՊՀ երկրների արժույթներին, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետությանը:

28.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Կազմակերպության ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի զսպման նպատակով Կազմակերպությունը ներգրավում է լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ, ի լրումն իր հիմնական ներգրաված միջոցների բազայի, կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Կազմակերպությունը պահում է բարձր իրացվելի ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում: Իրացվելիության դիրքը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Կազմակերպության հետ մասնավորապես:

Ստորև ներկայացվում է 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ հաշվեկշռի ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն: Տես ծանոթագրություն 27-ը այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար:

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ					
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**-**	**1,092,084**	**2,395,995**	**6,624,227**	**10,112,306**
Այլ պարտավորություններ	**83,025**	**9,199**	**-**	**-**	**92,224**
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ՝ ըստ պայմանագրային տվյալների	**83,025**	**1,101,283**	**2,395,995**	**6,624,227**	**10,204,530**

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ					
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	324,020	1,109,253	6,684,685	8,117,958
Այլ պարտավորություններ	201,559	225,159	31,673	-	458,391
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ՝ ըստ պայմանագրային տվյալների	201,559	549,179	1,140,926	6,684,685	8,576,349

28.4 Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը ուղղակի կամ անուղղակի կորստի ռիսկն է, որն առաջանում է պատճառների լայն բազմազանությունից՝ կապված Կազմակերպության ֆինանսական գործիքների մեջ ներգրավվածության, գործընթացների, անձնակազմի, տեխնոլոգիաների և ենթակառուցվածքների հետ, և արտաքին գործոններից՝ բացառությամբ վարկային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերի, ինչպիսիք են իրավական և կարգավորիչ պահանջները և կորպորատիվ վարքագծի ընդհանուր ընդունված չափանիշները:

Կազմակերպության նպատակն է կառավարել գործառնական ռիսկը՝ ֆինանսական վնասներից և հեղինակության կորստից խուսափումը հավասարակշռելով ռիսկի կառավարման ծախսային արդյունավետության հետ:

Գործառնական ռիսկի կառավարմանն ուղղված վերահսկողության մշակման և իրականացման հիմնական պատասխանատվությունը կրում է Խորհուրդը: Այս պատասխանատվությունը ուղեկցվում է գործառնական ռիսկի կառավարման համար համընդհանուր չափանիշների մշակմամբ հետևյալ ոլորտներում՝

- պարտականությունների համապատասխան տարանջատման պահանջներ, այդ թվում գործարքների անկախ հաստատում,
- գործարքների համաձայնեցման և մոնիթորինգի պահանջներ,
- կարգավորիչ և այլ իրավական պահանջների համապատասխանեցում, ներառյալ ՀՀ ԿԲ ներքին վերահսկողության համակարգի վերաբերյալ նվազագույն պահանջները,
- վերահսկողական մեխանիզմների և ընթացակարգերի փաստաթղթավորում,
- առաջացած գործառնական ռիսկերի պարբերաբար գնահատման պահանջներ, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարմանն ուղղված ընթացակարգերի համապատասխանություն,

- գործառնական կորուստների զեկուցման պահանջներ և առաջարկվող մեղմացուցիչ գործողություններ,
- ռիսկերի մեղմացում:

29 Կապիտալի համարժեքություն

Կազմակերպությունը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք ֆինանսական գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Կազմակերպության կապիտալի համարժեքությունն այլ միջոցների հետ մեկտեղ վերահսկվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոններով և նորմատիվներով:

Կազմակերպության կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Կազմակերպության կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Կազմակերպությունը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու համար:

Կազմակերպությունը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար Կազմակերպությունը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը սահմանված է 8%:

ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 100,000 հազար ՀՀ դրամ գումարով:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է բաժնետիրական կապիտալը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը, գլխավոր պահուստը: Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ըստ ռիսկերի կշիռների՝ դասակարգված համաձայն վարկային ռիսկերի գնահատման:

2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր կապիտալի, ռիսկով կշռված ակտիվների և կապիտալի համարժեքության նորմատիվի չափերը՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ Կենտրոնական Բանկի պահանջների, ներկայացված է ստորև.

	Աուդիտ չարված	
Հազար ՀՀ դրամ	**2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ**	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հիմնական կապիտալ	**2,980,331**	2,825,585
Լրացուցիչ կապիտալ	**-**	-
Ընդամենը ընդհանուր կապիտալ	**2,980,331**	2,825,585
Ռիսկով կշռված ակտիվներ	**14,101,611**	13,019,962
Կապիտալի համարժեքության նորմատիվ	**21.1%**	21.7%

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Կազմակերպությունը պահպանել է կապիտալի համարժեքության նկատմամբ բոլոր պահանջները:

Grant Thornton

www.grantthornton.am